

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

การส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรอำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา

Extension for Quality of Mangosteen Production of Farmers in Kuraburi District, Phang Nga Province

กนกรัตน์ เต็มแก้ว (Kanokrat Temkaew)¹ บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)²

สินีนุช ครูทเมือง แสนเสริม (Sineenuch Khutmuang Sansern)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานบุคคล สภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) ความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็นต่อการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกร 3) สภาพการผลิตมังคุดคุณภาพ การยอมรับเทคโนโลยี ความต้องการ ปัญหา และข้อเสนอแนะการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกร 4) โซ่อุปทานการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกร 5) สภาพแวดล้อมภายใน ภายนอก และแนวทางในการส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในอำเภอกระบุรีที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร ปี พ.ศ.2565 จำนวนทั้งสิ้น 116 ราย โดยเก็บ ข้อมูลจากประชากรทั้งหมด จัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ สถิติพรรณนา การจัดอันดับ และทำการ สอนทากลุ่มผู้แทนเกษตรกรจำนวน 15 ราย วิเคราะห์โดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูล และวิเคราะห์ SWOT ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรมี อายุเฉลี่ย 50.09 ปี พื้นที่ปลูกมังคุดเฉลี่ย 3.80 ไร่ ปริมาณผลผลิตมังคุดเฉลี่ย 435.62 กิโลกรัม/ไร่/ปี รายได้จากผลผลิตมังคุดเฉลี่ย 13,559.66 บาท/ไร่ 2) ความรู้เรื่องการผลิตมังคุดคุณภาพ เกษตรกรมีความรู้เรื่องเก็บเกี่ยวผลผลิตที่แก่พอเหมาะมากที่สุด มีความรู้ เรื่องการให้น้ำหลังจากมังคุดออกดอกน้อยที่สุด เกษตรกรส่วนใหญ่รับรู้ความรู้จากสื่อออนไลน์ ความคิดเห็นต่อการผลิตมังคุดคุณภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในประเด็นการคัดเกรดผลผลิตทำให้จำหน่ายผลผลิตได้ราคาดีขึ้น 3) เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกแบบสวน ผสม ใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ในการเตรียมความพร้อมของต้น ความรุนแรงของโรคและแมลงศัตรูพืช ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เกษตรกรไม่ใช่วิธีใดในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช เก็บเกี่ยวผลผลิตสายเลื้อย จำหน่ายให้ผู้รวบรวมในท้องถิ่น การยอมรับ เทคโนโลยีการผลิตมังคุดคุณภาพ เกษตรกรส่วนใหญ่ยอมรับเรื่องเก็บเกี่ยวด้วยจอบสอยหรือตะกร้อผ้าเพื่อป้องกันผลตกกลบมากระแทก กับพื้น มีความต้องการด้านการสนับสนุนมากที่สุดโดยเฉพาะด้านการประกันราคาผลผลิต ปัญหาภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีปัญหา ด้านความรู้มากที่สุด ข้อเสนอแนะภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุนมากที่สุด 4) เกษตรกรมีการใส่ปุ๋ยสูตร 15-5-20 ในการบำรุงต้น ชักนำการออกดอกและบำรุงผล มีการกำจัดศัตรูมังคุดโดยใช้สารเคมี โดยจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง มีการ แปรรูปเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ 5) จุดแข็งที่สำคัญ เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเป็นกลุ่มแปลง ใหญ่ จุดอ่อนที่สำคัญ ขาดความรู้และทักษะในการคัดคุณภาพและขนาด โอกาสที่สำคัญ หน่วยงานรัฐเข้ามาสนับสนุนความรู้และปัจจัย การผลิตพร้อมทั้งส่งเสริมการขาย อุปสรรคที่สำคัญ ความผันผวนของราคาสินค้า แนวทางในการผลิตมังคุดคุณภาพ คือ ส่งเสริมความรู้ การผลิตมังคุดคุณภาพ ส่งเสริมความเข้มแข็งกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองราคาผลผลิต และเพิ่มมูลค่าผลผลิตในช่วงผลผลิตล้นตลาด โดยการแปรรูป

คำสำคัญ การส่งเสริม การผลิตมังคุดคุณภาพ ความรู้การผลิตมังคุด

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Ktemkaew14@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Bumpen.Keo@stou.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sineenuch.san@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study 1) basic personal, social, and economic conditions of farmers 2) knowledge , knowledge resources, and opinions regarding quality mangosteen production of farmers 3) quality mangosteen production conditions, the adoption of technology, needs, problems, and suggestions on quality mangosteen production of farmers 4) supply change of quality mangosteen production of farmers 5) internal environment, external environment, and extension guidelines regarding quality mangosteen production of farmers. This research was mixed method research. The population in this study was 116 mangosteen production farmers in Kuraburi district who had registered as farmers with the department of agricultural extension in 2022. Data were collected from the entire population by conducting interview. Statistics applied in the analysis were such as descriptive statistics, ranking, focus group of 15 farmer representatives, data classification. And SWOT analysis. The results of the research revealed that 1) farmers had the average age of 50.09 years old, had the average mangosteen production area of 3.80 Rai, had the average mangosteen productivity of 435.62 kilogram/Rai/year, and earned the average income from mangosteen products of 13,559.66 Baht/Rai. 2) Regarding the knowledge regarding quality mangosteen production, Farmers possess knowledge about harvesting mangosteens at the optimal. However, their knowledge regarding proper watering practices after the mangosteen tree blooms is the least developed. Most of the farmers received the knowledge from online media. The opinions toward quality mangosteen production, overall, at the high level especially in the aspect of grading the products for distribution in higher prices. 3) Most of the farmers did mixed plants farming, applied 15-15-15 formula fertilizer in the preparation of the plant fertility. The severity of disease and pest, overall, was at the low level. Farmers did not use any method in disease and pest controls, harvested during the period of bloodline fruits, and sold the products to local collectors. For the adoption of technology in quality mangosteen production, Most farmers acknowledge the practice of harvesting mangosteens using pole-mounted picking tools or fabric baskets to prevent the fruit from falling and hitting the ground. They needed the support at the highest level on the price guarantee aspect. The problems, overall, were at the moderate level with the most problematic issue on knowledge. The overall suggestions were at the high level. 4) Farmers applied the 15-5-20 formula fertilizer in maintaining the trunk, induced flowering and fruit bearing, used chemical for mangosteen pest control, distributed the products through middlemen, processed the products as a value added method, and received the extension and support from various agencies. 5) The key strength was that farmers formed the group of collaborative farming. The key weakness was the lack of knowledge and skills in selecting quality and size of mangosteens. The key opportunity was that the government agency came in to support on knowledge and factors of production along with selling extension. The key threat was on the fluctuation of the product price. The extension guidelines in quality mangosteen production included the knowledge extension on quality mangosteen production, the extension of group strengthening to increase the leverage on the price of the products, and the value adding of products during the oversupply period in the form of processing.

Keywords: Extension, Quality mangosteen production, Knowledge on mangosteen production

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

บทนำ

มังคุดเป็นไม้ผลที่เจริญเติบโตได้ดีในเขตร้อนชื้น โดยประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกมากที่สุด (กรมวิชาการเกษตร, 2551) ปัจจุบันมังคุดจัดว่าเป็นผลไม้ที่ตลาดมีความต้องการสูง เพราะนอกจากตลาดภายในแล้วยังเป็นผลไม้ที่มีศักยภาพในการส่งออก ด้วยรูปทรงสวยมีสีส้มและมีรสชาติหวานอมเปรี้ยว จนได้รับนามว่าเป็นราชินีแห่งผลไม้เมืองร้อน ซึ่งพื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อยู่ในภาคใต้และภาคตะวันออก ระยะเวลาเก็บผลผลิตออกสู่ตลาดประมาณ 5 เดือน โดยมีตลาดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ จีนฮ่องกง ไต้หวัน ญี่ปุ่น และสหรัฐฯ สถานการณ์ผลิตมังคุดในปัจจุบัน ไม่ว่าจะตลาดต่างประเทศหรือภายในประเทศ ผู้บริโภคมีความต้องการผลผลิตที่มีคุณภาพ ดังนั้นเกษตรกรจึงต้องมีความสนใจ หมั่นดูแลรักษาแปลงอย่างสม่ำเสมอรู้จักสังเกตสภาพภายในสวน มีความรู้ความเข้าใจแมลงศัตรูมังคุด รวมถึงขั้นตอนกระบวนการผลิตที่ถูกต้องตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เพื่อที่จะดำเนินการผลิตให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้มีผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ

จังหวัดพังงาเป็นจังหวัดหนึ่งในประเทศไทยที่มีพื้นที่ปลูกมังคุด มีเนื้อที่ยืนต้นของมังคุด 13,109 ไร่ กระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอกระบุรีมีเนื้อที่ยืนต้นของมังคุด 1,772 ไร่ ปริมาณผลผลิต 957 ตัน (สำนักงานเกษตรอำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา, 2566) ปัญหาการผลิตมังคุดที่พบคือ ปริมาณและคุณภาพของผลผลิตมังคุดไม่สม่ำเสมอ ผลผลิตไม่ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่ตลาดต้องการ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย ปลูกตามประสบการณ์ที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ ทำให้เกษตรกรขาดความรู้และความเข้าใจด้านการจัดการผลผลิตให้มีคุณภาพ อีกทั้งยังมีปัญหาในการปลูกมังคุดอีกหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ ต้นทุนการผลิตที่สูง มีโรคและแมลงศัตรูพืช สภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ผลผลิตล้นตลาดทำให้ราคาตกต่ำ

จากปัญหาดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาการผลิตมังคุดคุณภาพ สภาพการผลิตมังคุดคุณภาพ การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดคุณภาพ ใช้อุปทาน และทราบถึงความต้องการ ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรอำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา เพื่อนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานบุคคล สภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็นต่อการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาสภาพการผลิตมังคุดคุณภาพ การยอมรับเทคโนโลยี ความต้องการ ปัญหา และข้อเสนอแนะการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาใช้อุปทานการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกร
5. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมภายใน ภายนอก และแนวทางในการส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบผสมวิธี ประชากรที่ศึกษา คือเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในอำเภอกระบุรีที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร ปี พ.ศ.2565 จำนวนทั้งสิ้น 116 ราย ทำการเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด จัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ โดยแบบสัมภาษณ์มีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด และแบบปลายเปิด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานบุคคล สภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร ตอนที่ 2 ความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็นต่อการผลิตมังคุดคุณภาพของ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

เกษตรกร ตอนที่ 3 สภาพการผลิตมังคุดคุณภาพ และการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกร ตอนที่ 4 ความต้องการ ปัญหา และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกร ทดสอบค่าความตรง (Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.98 และหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยทดสอบกับเกษตรกร จำนวน 30 ราย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นำผลไปทดสอบหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of alpha) ตามวิธีของ Cronbach โดยทดสอบในประเด็นแหล่งความรู้ ความคิดเห็น ความต้องการ ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพ โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาในแต่ละตอน ได้ค่า 0.810 ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ ส่วนการสนทนากลุ่ม (Focus group) ดำเนินการคัดเลือกผู้แทนเกษตรกรโดยการสุ่มจากรายชื่อสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่มังคุดในอำเภอกุระบุรี จำนวน 15 ราย ดำเนินการสนทนากลุ่มในหัวข้อโซ่คุณค่า สภาพแวดล้อมภายใน ภายนอก และกลยุทธ์การส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูล

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานบุคคล สภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร

1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 50.09 ปี และเกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกมังคุดเฉลี่ย 22.99 ปี 2) สภาพทางสังคม พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.มากที่สุด 3) สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ทำการเกษตรเป็นอาชีพหลัก โดยมีการใช้แรงงานที่เป็นสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 2.52 คน มีขนาดพื้นที่ปลูกมังคุดเฉลี่ย 3.80 ไร่ อายุโดยเฉลี่ยของมังคุด 25.73 ปี รายได้ทั้งหมดของเกษตรกรเฉลี่ย 234,984.67 บาท/ปี สำหรับรายจ่ายในการผลิตมังคุดเฉลี่ย 7,827.33 บาท/ปี แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตรส่วนใหญ่ได้จาก ธ.ก.ส.ปริมาณผลผลิตมังคุดเฉลี่ย 435.62 กิโลกรัม/ไร่/ปี และรายได้จากผลผลิตมังคุดเฉลี่ย 13,559.66 บาท/ไร่

2. ความรู้ แหล่งความรู้ และความคิดเห็นในการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกร

1) ความรู้เรื่องการผลิตมังคุดคุณภาพ เกษตรกรมีความรู้เรื่องเกี่ยวกับผลผลิตที่แก่พอเหมาะ คือผลมีสีม่วงแดงอมม่วงมากที่สุด มีความรู้เรื่องการให้น้ำหลังจากมังคุดออกดอกน้อยที่สุด 2) แหล่งความรู้เรื่องการผลิตมังคุดคุณภาพ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่รับความรู้จากสื่อออนไลน์ รองลงมา คือ สื่อบุคคล และสื่อกิจกรรม 3) ความคิดเห็นการผลิตมังคุดคุณภาพ พบว่าเกษตรกรเห็นด้วยกับการผลิตมังคุดคุณภาพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรส่วนใหญ่มีเห็นด้วยในประเด็น การคัดเกรดผลผลิตทำให้จำหน่ายผลผลิตได้ราคาดีขึ้น การจำหน่ายผ่านกลุ่มเกษตรกรสามารถต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลางได้

3. สภาพการผลิตมังคุดคุณภาพ การยอมรับเทคโนโลยี ความต้องการ ปัญหา และข้อเสนอแนะการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกร

1) สภาพการผลิตมังคุดคุณภาพ การเตรียมพื้นที่ สภาพการผลิตมังคุดคุณภาพ พบว่าส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นพื้นที่ราบ สภาพดินที่ปลูกมังคุดเป็นดินร่วน ปลูกแบบสวนผสม ระยะปลูก 8x8 เมตร การบำรุงดูแลรักษา พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 แค่นั้นตอนในการเตรียมความสมบูรณ์ของต้นหลังการเก็บเกี่ยว และไม่มีมีการให้น้ำต้นมังคุด ความรุนแรงของการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

พบว่า เกษตรกรมีระดับความรุนแรงของโรคพืชและแมลงศัตรูพืช ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีการระบาดของเพลี้ยไฟในระดับมากเพียงประเด็นเดียว วิธีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ใช่วิธีใดในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช การเก็บเกี่ยว พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เก็บเกี่ยวผลผลิตสายเลือด (เกิดจุดแต้ม/ประสีม่วงแดง) โดยใช้ถุงสอย มังคุดในการเก็บเกี่ยว ระยะการเก็บเกี่ยวมังคุดอยู่ในช่วงพฤษภาคม - มิถุนายน และกรกฎาคม - สิงหาคมและการดูแลหลังการเก็บเกี่ยว พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการตัดแต่งกิ่งมังคุดหลังการเก็บเกี่ยว ไม่มีการคัดคุณภาพ และขนาดก่อนการส่งขาย เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ตะกร้าพลาสติกในการบรรจุมังคุดก่อนส่งขาย การตลาด พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายให้ผู้รวบรวมในท้องถิ่น โดยส่วนใหญ่ผู้รับซื้อเป็นผู้กำหนดราคา เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการเพิ่มอำนาจต่อรองราคา มีเกษตรกรบางส่วนมีการรวมกลุ่ม และเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับมาตรฐาน GAP

2) การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดคุณภาพ

เกษตรกรปฏิบัติตามเทคโนโลยีการผลิตมังคุดคุณภาพเฉลี่ย 8.61 ข้อ จาก 19 ข้อ โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ การเตรียมพื้นที่เกษตรกรปฏิบัติในเรื่องของปริมาณน้ำฝนเพียงพอมากกว่า 2,000 มิลลิเมตรต่อปีมากที่สุด ด้านการบำรุงรักษา เกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติเรื่องการตรวจสอบป้องกันโรคแมลงศัตรูมังคุดสม่ำเสมอ ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรส่วนใหญ่เก็บเกี่ยวด้วยจำปาสอยหรือตะกร้อผ้า เพื่อป้องกันผลตกลงมากระแทกกับพื้นมากที่สุด

3) ความต้องการ พบว่าเกษตรกรมีความต้องการด้านการสนับสนุนมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความรู้ และการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐ แบ่งออกเป็นแต่ละประเด็น ดังนี้

- ความต้องการด้านความรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.60) เป็นประเด็นความต้องการอันดับ 2 คือ ความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยว การจัดการโรคและแมลง เรื่องการขอมาตรฐานรับรอง และความรู้เรื่องการผลิตมังคุดคุณภาพ ตามลำดับ

- ความต้องการการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50) เกษตรกรมีความต้องการอันดับ 3 คือ การจัดทำสื่อความรู้ การจัดการศึกษาดูงานในพื้นที่ประสบความสำเร็จ การจัดทำแปลงเรียนรู้การผลิตมังคุดคุณภาพ ตามลำดับ

- ความต้องการด้านการสนับสนุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.64) ถือว่าเป็นความต้องการอันดับ 1 คือ การประกันราคาผลผลิต แหล่งจำหน่ายผลผลิต สนับสนุนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และสนับสนุนปัจจัยการผลิต ตามลำดับ

4) ปัญหา ในการส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกร ภาพรวมเกษตรกร ปัญหาในการส่งเสริม โดยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีรายละเอียดในแต่ละประเด็นดังนี้

- ปัญหาด้านความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.19) ถือเป็นปัญหาอันดับ 1 ของเกษตรกร คือ ขาดความรู้ในการจัดการแมลงศัตรูพืชและโรคพืช ขาดความรู้เรื่องการใช้ปุ๋ยและสารเคมี ขาดความรู้เรื่องการตลาด ขาดความรู้ในเรื่องการตัดแต่งกิ่งมังคุด และขาดความรู้ในการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว

- ปัญหาด้านการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.14) ถือว่าเป็นปัญหาอันดับ 3 ของเกษตรกร คือ การส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐไม่ต่อเนื่อง ขาดแปลงต้นแบบในการศึกษาดูงาน สื่อในการส่งเสริมไม่ชัดเจนเข้าใจยาก เกษตรกรไม่ได้รับข่าวสารประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานรัฐ และขาดแคลนสื่อเรียนรู้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

- ปัญหาด้านการสนับสนุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.18) ถือว่าเป็นปัญหาอันดับ 2 ของเกษตรกร คือ ขาดแหล่งน้ำใช้ทางการเกษตร ขาดแคลนเงินทุน ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตไม่ทั่วถึง ผลผลิตไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน และไม่มีแหล่งจำหน่ายผลผลิต

5) ข้อเสนอแนะ ในการส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก โดยเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุนมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความรู้ และการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐ ตามลำดับ โดยแบ่งแต่ละประเด็น ดังนี้

- ข้อเสนอแนะด้านความรู้ โดยภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.49) ดังนี้คือ ควรจัดอบรมการแปรรูป และการตลาดแก่เกษตรกร ศึกษาดูงานในพื้นที่ประสบความสำเร็จ ศึกษาวิจัยการป้องกันและกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช การวิจัยการป้องกันการเกิดเนือแก้วในมังคุด

- ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐ (ค่าเฉลี่ย 3.49) โดยภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก โดยแยกข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น เรียงตามลำดับ ดังนี้คือ ผลผลิตที่มีความเข้าใจง่ายและเข้าถึงง่าย มีแหล่งเรียนรู้ที่มีแปลงสาธิตต้นแบบเพื่อให้เกษตรกรได้ศึกษาเรียนรู้ ควรจัดให้มีการอบรมการผลิตมังคุดคุณภาพแก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

- ข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุน โดยภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.77) ถือว่าเป็นข้อเสนอแนะอันดับ 1 โดยข้อเสนอแนะย่อยอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ประเด็น เรียงตามลำดับ ดังนี้ คือ สนับสนุนการขอใบรับรองมาตรฐาน ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าผลผลิตโดยพัฒนาการแปรรูปและบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยลดกพัฒนาแหล่งน้ำทางการเกษตร ควรส่งเสริมและสนับสนุนอย่างต่อเนื่องตลอดห่วงโซ่อุปทาน และหน่วยงานภาครัฐควรจัดหาแหล่งจำหน่ายที่แน่นอนให้เกษตรกร

4. ไข่อุปทานการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกร

1) สถานการณ์การผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในอำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา จากการสนทนากลุ่มตัวแทนเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่มังคุดในอำเภอกระบุรี

(1) การผลิตการปลูก และการดูแลรักษา (ต้นน้ำ) การปลูก เกษตรกรส่วนใหญ่พื้นที่ปลูกจะเป็นดินร่วน ระยะปลูก 8x8 เมตร มีการให้น้ำสม่ำเสมอ ใส่ปุ๋ยสูตร 15-5-20 ในการบำรุงต้น การชักนำการออกดอกและบำรุงผล มีการตัดแต่งกิ่งหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต ศัตรูมังคุดที่สำคัญคือเพลี้ยไฟ เกษตรกรส่วนใหญ่กำจัดโดยใช้สารเคมี การเก็บเกี่ยว ช่วงเดือนพฤษภาคม - เดือนสิงหาคม เก็บระยะผลสายเลียด โดยใช้ไม้จำปาซอย เพื่อป้องกันการกระแทก หลังการเก็บเกี่ยว ขนย้ายโดยใช้ตะกร้าพลาสติก มีการคัดขนาดและคุณภาพ

(2) ด้านการแปรรูปเพิ่มมูลค่าและมาตรฐานการรับรอง (กลางน้ำ) การรับรองมาตรฐาน ส่วนใหญ่เกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ได้รับมาตรฐาน GAP การสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการแปรรูปผลผลิตมังคุด

(3) ด้านตลาด (ปลายน้ำ) ส่วนใหญ่จำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง กลุ่มลูกค้าทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

(4) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ด้านองค์ความรู้ ได้แก่ การจัดการมังคุดคุณภาพ การรวมกลุ่มการแปรรูปผลผลิต การตรวจธาตุอาหารในดิน การทำปุ๋ยหมัก และด้านการตลาด ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต

2) ปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะการผลิตมังคุดคุณภาพ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

(1) ด้านการผลิตการปลูกดูแลรักษา (ต้นน้ำ) **ปัญหา** ได้แก่ ขาดความรู้ ด้านการผลิตมั่งคุดคุณภาพ ด้านการจัดการศัตรูพืช ปัจจัยการผลิตราคาสูง เกษตรกรและแรงงานขาดทักษะในการทำงาน **ความต้องการ** ได้แก่ ความรู้ในการผลิตมั่งคุดคุณภาพ ทุน และปัจจัยการผลิต **ข้อเสนอแนะ** คือ ศึกษาดูงานการจัดการผลิตหลังการเก็บเกี่ยวและการคัดแยกเกรดในพื้นที่ประสบความสำเร็จ ศึกษาวิจัยการป้องกันและกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช

(2) ด้านการแปรรูปเพิ่มมูลค่า มาตรฐานรับรอง (กลางน้ำ) **ปัญหา** ได้แก่ ขาดความรู้ และขาดความพร้อมในด้านอุปกรณ์การแปรรูป **ความต้องการ** ได้แก่ อุปกรณ์และความรู้ด้านการแปรรูป และตลาดจำหน่ายสินค้า **ข้อเสนอแนะ** ควรจัดอบรมการแปรรูปและการตลาดแก่เกษตรกร สนับสนุนการขอใบรับรองมาตรฐาน และส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าผลผลิตโดยพัฒนาการแปรรูปและบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม

(3) การตลาด (ปลายน้ำ) **ปัญหา** ได้แก่ ความผันผวนของราคาผลผลิต ขาดความเข้มแข็งในการรวมกลุ่ม และขาดประสิทธิภาพการรวบรวมผลผลิต **ความต้องการ** การประกันราคาผลผลิต และสร้างกลุ่มที่เข้มแข็ง เพื่อมีอำนาจในการต่อรองราคา **ข้อเสนอแนะ** หน่วยงานภาครัฐควรจัดหาแหล่งจำหน่ายที่แน่นอนให้เกษตรกร ควรมีการประกันราคาผลผลิต

(4) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ **ปัญหา** ได้แก่ เข้าไม่ถึงข้อมูลข่าวสารหน่วยงาน การสนับสนุนไม่ต่อเนื่อง **ความต้องการ** แหล่งความรู้ที่เข้าถึงง่าย และความต่อเนื่องในการสนับสนุน **ข้อเสนอแนะ** ควรจัดให้มีการอบรมการผลิตมั่งคุดคุณภาพแก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง และควรมีช่องทางสื่อสารสัมพันธ์ที่หลากหลาย

5. สภาพแวดล้อมภายใน (จุดแข็ง จุดอ่อน) สภาพแวดล้อมภายนอก (โอกาส อุปสรรค) และแนวทางการส่งเสริมการผลิตมั่งคุดคุณภาพ

5.1 สภาพแวดล้อมภายใน (จุดแข็ง จุดอ่อน) สภาพแวดล้อมภายนอก (โอกาส อุปสรรค)

จุดแข็ง มีการรวมกลุ่ม ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP มีประสบการณ์ในการทำเกษตร **จุดอ่อน** กลุ่มไม่มีความเข้มแข็ง ขาดเงินทุนและทักษะความรู้ การระบาดของแมลงศัตรูพืช ขาดแคลนแหล่งน้ำในช่วงหน้าแล้ง **โอกาส** การสนับสนุนความรู้และปัจจัยการผลิตจากหน่วยงานต่าง ๆ มีเทคโนโลยีการสื่อสารหลากหลายช่องทาง **อุปสรรค** ความผันผวนของราคาสินค้า โดนกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง สภาพอากาศแปรปรวน

5.2 แนวทางในการผลิตมั่งคุดคุณภาพ และกลยุทธ์การจัดการโซ่อุปทานมั่งคุดคุณภาพ จากการสนทนากลุ่ม

- (1) สนับสนุนการรวมกลุ่ม และเพิ่มความเข้มแข็งกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองราคา
- (2) ส่งเสริมความรู้การผลิตมั่งคุดคุณภาพ ในเรื่องการกำจัดศัตรูพืช การเก็บเกี่ยว และคัดคุณภาพมั่งคุด
- (3) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกร และจัดให้มีการศึกษาดูงานพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ
- (4) สนับสนุนปัจจัยการผลิต และแหล่งเงินทุน
- (5) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี เพื่อรับความรู้ คาดการณ์ผลผลิต และตรวจเช็คสภาพอากาศภายในแปลง
- (6) ส่งเสริมการกักเก็บน้ำ และพัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ช่วงหน้าแล้ง
- (7) ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าผลผลิตในช่วงผลผลิตล้นตลาด และเพิ่มช่องทางการจำหน่าย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา การส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรอำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

1. สภาพพื้นฐานบุคคล สภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร

1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 50.09 ปี มีประสบการณ์ในการปลูกมังคุดเฉลี่ย 22.99 ปี สอดคล้องกับ วิภังดา ช่วยนุกูล. (2564) ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการผลิตมังคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรร้อยละ 54.8 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 55.48 ปี มีประสบการณ์การปลูกมังคุดเฉลี่ย 23.99 ปี แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรในปัจจุบันมีอายุมาก อาจจะเป็นเพราะคนที่อายุน้อยไม่ค่อยเห็นถึงความสำคัญของการเกษตร และมีทางเลือกอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น เกษตรกรส่วนใหญ่ทำการเกษตรเป็นอาชีพหลัก สอดคล้องกับ วิภังดา ช่วยนุกูล. (2564) พบว่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักทำการเกษตร ไม่มีอาชีพรอง โดยมีการใช้แรงงานที่เป็นสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 2.52 คน ซึ่งใกล้เคียงกับ อรุณชัย ตรีไวย. (2562) ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพในอำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.35 คน อาจจะเป็นเพราะประหยัดต้นทุนในการผลิต

2) สภาพทางสังคม พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มลูกค้ำ ธ.ก.ส. อาจจะเป็นเพราะเป็นแหล่งเงินทุนที่เข้าถึงง่าย สอดคล้องกับ วัลลภา สามประดิษฐ์. (2562) ศึกษาเรื่องการพัฒนาการผลิตมังคุดคุณภาพตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรในอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า แหล่งเงินทุนที่นำมาใช้ในการผลิตมังคุดได้มาจากกองทุนหมู่บ้าน และ ธ.ก.ส.

3) สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่าอายุโดยเฉลี่ยของมังคุด 25.73 ปี มีพื้นที่ปลูกเฉลี่ย 3.80 ไร่ แตกต่างกับ สุภารัตน์ ชูชัย. (2562) พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกมังคุดเฉลี่ย 5.13 ไร่ อาจจะเป็นเพราะต่างพื้นที่และค่านิยมในการปลูกพืชแต่ละพื้นที่กัน รายได้ทั้งหมดของเกษตรกรเฉลี่ย 234,984.67 บาท/ปี สำหรับรายจ่ายในการผลิตมังคุดเฉลี่ย 7,827.33 บาท/ปี

2. ความรู้ แหล่งความรู้ และความคิดเห็นในการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกร

1) ความรู้เรื่องการผลิตมังคุดคุณภาพ เกษตรกรมีความรู้เรื่องเก็บเกี่ยวผลผลิตที่แก่พอเหมาะมากที่สุด ร้อยละ 94.0 มีความรู้เรื่องการให้น้ำหลังจากมังคุดออกดอกน้อยที่สุด ร้อยละ 29.3 ซึ่งแตกต่างกับอรุณชัย ตรีไวย. (2562) พบว่า เกษตรกรมีความรู้ในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี การจัดการตามแผนควบคุมการผลิตแต่ละขั้นตอนครบถ้วนร้อยละ 25.1 และการบันทึกข้อมูลซึ่งเกี่ยวกับการผลิตตามมาตรฐานความปลอดภัยและคุณภาพร้อยละ 15.0

2) แหล่งความรู้เรื่องการผลิตมังคุดคุณภาพ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่รับความรู้จากสื่อออนไลน์ รองลงมา คือ สื่อบุคคลและสื่อกิจกรรม อาจจะเป็นเพราะปัจจุบันเกษตรกรเข้าถึงสื่อต่างๆได้ง่ายขึ้น เป็นสื่อที่เกษตรกรใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน ซึ่งแตกต่างกับ วัลลภา สามประดิษฐ์. (2562) พบว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นแหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับมากที่สุด

3) ความคิดเห็นการผลิตมังคุดคุณภาพ พบว่าความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่า เกษตรกรเห็นว่าการผลิตมังคุดคุณภาพจะทำให้จำหน่ายผลผลิตได้ราคาที่สูงขึ้น และลดต้นทุนการผลิต อาจจะเป็นเพราะจากการศึกษาวิจัยเกษตรกรได้รับความรู้การผลิตมังคุดคุณภาพจากสื่อออนไลน์ ทำให้เห็นถึงข้อแตกต่างในด้านราคาและต้นทุนของการผลิตมังคุดคุณภาพ และเห็นถึงประโยชน์ของการผลิตมังคุดคุณภาพ สอดคล้องกับ วัลลภา สามประดิษฐ์. (2562) พบว่า

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดมังคุดคุณภาพ ในประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถทำให้ครัวเรือนเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ผลผลิตมังคุดมีคุณภาพ และตรงตามความต้องการของตลาดมากขึ้น

3. สภาพการผลิตมังคุดคุณภาพ และการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมังคุดคุณภาพ ความต้องการ ปัญหา และข้อเสนอแนะการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกร

1) สภาพการผลิตมังคุดคุณภาพ

- การเตรียมพื้นที่ สภาพการผลิตมังคุดคุณภาพ ลักษณะพื้นที่ปลูกมังคุด พบว่าส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นพื้นที่ราบ สภาพดินที่ปลูกมังคุดเป็นดินร่วน ระยะปลูก 8×8 เมตร สอดคล้องกับ สุภารัตน์ ชูชัย. (2562) พบว่าพื้นที่ปลูกมังคุดเป็นพื้นที่ราบ ดินร่วน ปลูกในลักษณะสวนผสมมีระยะการปลูก 8×8 เมตร อาจจะเป็นเพราะเกษตรกรนิยมปลูกไม้ผลใกล้เคียงบริเวณบ้าน ลักษณะการปลูกส่วนใหญ่ปลูกแบบสวนผสม อาจจะเป็นเพราะเป็นสวนดั้งเดิมที่มีความนิยมปลูกไม้ผลหลากหลายชนิด

- การบำรุงดูแลรักษา พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 แค่นั้นตอนในการเตรียมความสมบูรณ์ของต้นหลังการเก็บเกี่ยว อาจจะเป็นเพราะเกษตรกรไม่เห็นถึงความสำคัญของการบำรุงแต่ละระยะ เนื่องจากการศึกษาวิจัยพบว่าเนื้อที่ปลูกมังคุดไม่มากและไม่ได้ผลผลิตมังคุดเป็นรายได้หลัก สำหรับการให้น้ำพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการให้น้ำต้นมังคุด อาจจะเป็นเพราะเกษตรกรเห็นว่าในพื้นที่มีฝนตกชุกเกือบตลอดทั้งปี และไม่เห็นถึงความจำเป็นของปริมาณการให้น้ำที่แตกต่างกันในแต่ละระยะการผลิต ซึ่งแตกต่างกับ สุภารัตน์ ชูชัย. (2562) พบว่า เกษตรกรใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 สูตร 8-24-24 และสูตร 13-13-21 ให้น้ำโดยใช้ระบบสปริงเกอร์

- ความรุนแรงของการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชพบว่า เกษตรกรมีระดับความรุนแรงของโรคพืชและแมลงศัตรูพืช ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีการระบาดของเพลี้ยไฟในระดับมากเพียงประเด็นเดียว สอดคล้องกับ สุภารัตน์ ชูชัย. (2562) พบการระบาดของเพลี้ยไฟในระดับมาก อาจจะเป็นเพราะในพื้นที่มีระยะออกดอกจนถึงผลอ่อนอยู่ในช่วงฤดูร้อน รวมถึงเกษตรกรไม่ได้ทำระบบน้ำ จึงส่งผลให้มีการแพร่ระบาดของเพลี้ยไฟ เนื่องด้วยเพลี้ยไฟดูดกินน้ำเลี้ยงที่ยอดอ่อนดอกอ่อน และผลอ่อน โดยการระบาดของเพลี้ยไฟขึ้นอยู่กับอุณหภูมิและปริมาณน้ำฝน โดยอุณหภูมิที่สูงขึ้นจะส่งผลให้เกิดการเพิ่มประชากรของเพลี้ยไฟ

- วิธีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ใช่วิธีใดในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช อาจจะเป็นเพราะเกษตรกรไม่ได้เห็นถึงความสำคัญและประหยัดต้นทุนการผลิต ซึ่งแตกต่างกับ วัลลภา สามประดิษฐ์. (2562) พบว่า เกษตรกรมีการใช้สารเคมีในการจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช

- การเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เก็บเกี่ยวผลมีสายเลือด (เกิดจุดแต้ม/ประสีม่วงแดง) สอดคล้องกับ เกศรินทร์ จันท์แก้ว. (2562) ศึกษาศักยภาพของเกษตรกรในการผลิตมังคุดคุณภาพในอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรเก็บเกี่ยวมังคุดระยะผลมีสายเลือด สำหรับอุปกรณ์เก็บเกี่ยวใช้ถุงสอยมังคุด ระยะการเก็บเกี่ยวมังคุดอยู่ในช่วง พฤษภาคม - สิงหาคม แตกต่างกับ วิภังดา ชวนนุกูล. (2564) ผลการวิจัยพบว่า อุปกรณ์ในการเก็บเกี่ยวมังคุดส่วนใหญ่ใช้ไม้จำปาสอย ฤดูกาลเก็บเกี่ยวอยู่ในช่วงกรกฎาคม - สิงหาคม อาจเป็นเพราะสภาพภูมิอากาศที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่

- การดูแลหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการตัดแต่งกิ่งมังคุดหลังการเก็บเกี่ยว ไม่มีการคัดคุณภาพ อาจจะเป็นเพราะส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยและเมื่อมีการผลิตน้อยเลยไม่เห็นถึงความสำคัญของการตัดแต่งกิ่ง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

และยังขาดความรู้เรื่องการคัดคุณภาพ ซึ่งแตกต่างกับ สุภารัตน์ ชูชัย. (2562) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการตัดแต่งกิ่งมั่งคุด หลังการเก็บเกี่ยว มีการคัดคุณภาพ สำหรับการคัดขนาดเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่คัดขนาดก่อนการส่งขาย เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ ตะกร้าพลาสติกในการบรรจุมั่งคุดก่อนส่งขาย สอดคล้องกับ สุภารัตน์ ชูชัย. (2562) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการคัดขนาด มีการบรรจุผลผลิตในตะกร้าพลาสติกก่อนส่งขาย

- การตลาด/จำหน่าย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายให้ผู้รวบรวมในท้องถิ่น โดยส่วนใหญ่ผู้รับซื้อเป็นผู้กำหนดราคา เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการเพิ่มอำนาจต่อรองราคา อาจจะเป็นเพราะเกษตรกรมีผลผลิตมั่งคุดจำนวนน้อย ยากที่จะต่อรองราคากับแหล่งจำหน่าย รวมถึงกลุ่มเกษตรกรยังไม่มีคามเข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับ สุภารัตน์ ชูชัย. (2562) เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตให้กับผู้รวบรวมในท้องถิ่น กำหนดราคาโดยผู้รับซื้อ ซึ่งเกษตรกรไม่มีวิธีการเพิ่มอำนาจการต่อรองราคา มีเกษตรกรบางส่วนมีการรวมกลุ่ม และเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับมาตรฐาน GAP สอดคล้องกับ ภัคศศิ ดำกิ่ง. (2558) พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีการผลิตตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP อาจจะเป็นเพราะเกษตรกรเห็นถึงความสำคัญของการรับรองมาตรฐาน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภคและส่งผลถึงราคาจำหน่ายผลผลิต

2) การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมั่งคุดคุณภาพ

โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน การเตรียมพื้นที่เกษตรกรปฏิบัติในเรื่องของปริมาณน้ำฝนเพียงพอมากกว่า 2,000 มิลลิเมตรต่อปีมากที่สุด ด้านการบำรุงรักษา เกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติเรื่องการตรวจสอบป้องกันโรคแมลงศัตรูมั่งคุดสม่ำเสมอ ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรส่วนใหญ่เก็บเกี่ยวด้วยจอบสอยหรือตะกร้อผ้าเพื่อป้องกันผลตกลงมากระแทกกับพื้นมากที่สุด สอดคล้องกับ สำนักงานวิจัยและพัฒนาเกษตรเขต 8. (2562). องค์ความรู้มั่งคุด ระบุว่าควรมีปริมาณน้ำฝนมากกว่า 2,000 มิลลิเมตรต่อปี การเก็บเกี่ยวอย่างถูกวิธี ยึดหลักให้มั่งคุดช้ำน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยจอบสอยหรือใช้ถุงกาแพเก็บเกี่ยว การป้องกันกำจัดศัตรูมั่งคุดการป้องกันกำจัด หมั่นตรวจดูแปลงอย่างสม่ำเสมอ

3) ความต้องการ พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านการสนับสนุนมากที่สุด อาจจะเป็นเพราะเกษตรกรได้รับประโยชน์โดยตรง รองลงมา คือ ด้านความรู้ และการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐ แบ่งออกเป็นแต่ละประเด็น ดังนี้

- ความต้องการด้านการสนับสนุน ถือว่าเป็นความต้องการอันดับ 1 โดยเกษตรกรมีความต้องการ การประกันราคาผลผลิต แหล่งจำหน่ายผลผลิต สนับสนุนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และสนับสนุนปัจจัยการผลิต ตามลำดับ ใกล้เคียงกับ เกศรินทร์ จันท์แก้ว. (2562) พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมั่งคุดมีความต้องการด้านการผลิตอยู่ในระดับปานกลาง

- ความต้องการด้านความรู้เป็นประเด็นความต้องการอันดับ 2 โดยเกษตรกรมีความต้องการความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยว การจัดการโรคและแมลง การขอมาตรฐานรับรอง และความรู้เรื่องการผลิตมั่งคุดคุณภาพ ตามลำดับ ซึ่งใกล้เคียงกับ สุภารัตน์ ชูชัย. (2562) พบว่า เกษตรกรต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตมั่งคุดตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีระดับมากที่สุด

- ความต้องการการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐ เกษตรกรมีความต้องการอันดับ 3 คือ การจัดทำสื่อความรู้ การศึกษาดูงานในพื้นที่ประสบความสำเร็จ การจัดทำแปลงเรียนรู้การผลิตมั่งคุดคุณภาพ ตามลำดับ ซึ่งใกล้เคียงกับ อรุณชัย ตรีไวย. (2562) พบว่า เกษตรกรต้องการให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจัดอบรม การศึกษาดูงาน การสร้างแปลงสาธิต และการส่งเสริมเกษตรกรต้นแบบการผลิตมั่งคุดคุณภาพ อาจจะเป็นเพราะเกษตรกรยังไม่เข้าใจขั้นตอนการผลิตมั่งคุดคุณภาพที่ครบถ้วน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

4) ปัญหา ในการส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกร ภาพรวมเกษตรกร ปัญหาในการส่งเสริม โดยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีรายละเอียดในแต่ละประเด็น ดังนี้

- ปัญหาด้านความรู้ ถือเป็นปัญหาอันดับ 1 ของเกษตรกร โดยปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด คือ ขาดความรู้ในการจัดการแมลงศัตรูพืชและโรคพืช ขาดความรู้เรื่องการใช้ปุ๋ยและสารเคมี ขาดความรู้เรื่องการตลาด ขาดความรู้ในเรื่องการตัดแต่งกิ่งมั่งคุด และขาดความรู้ในการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว สอดคล้องกับ อรุณชัย ตรีไวย. (2562) พบว่าเกษตรกรมีปัญหาด้านความรู้เรื่องการจัดการศัตรูและโรคมั่งคุด อาจจะเป็นเพราะเกษตรกรทำการเกษตรตามประสบการณ์ที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ ทำให้เกษตรกรขาดความรู้และความเข้าใจด้านการจัดการผลผลิตให้มีคุณภาพ

- ปัญหาด้านการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐ ถือว่าเป็นปัญหาอันดับ 3 ของเกษตรกร ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือ การส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐไม่ต่อเนื่อง ขาดแปลงต้นแบบในการศึกษาดูงาน สื่อในการส่งเสริมไม่ชัดเจนเข้าใจยาก เกษตรกรไม่ได้รับข่าวสารประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานรัฐ และขาดแคลนสื่อเรียนรู้ ใกล้เคียงกับผกามาศ คุ่มเคี่ยม. (2562) พบว่าการเข้าถึงข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับมังคุดของเกษตรกรยังทำได้ยาก

- ปัญหาด้านการสนับสนุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ถือว่าเป็นปัญหาอันดับ 2 ของเกษตรกร คือ ขาดแหล่งน้ำใช้ทางการเกษตร ขาดแคลนเงินทุน ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตไม่ทั่วถึง ผลผลิตไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน และไม่มีแหล่งจำหน่ายผลผลิต สอดคล้องกับ อรุณชัย ตรีไวย. (2562) พบว่า เกษตรกรมีปัญหา แหล่งน้ำ และการจำหน่ายผลผลิต

5) ข้อเสนอแนะ ในการส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุนมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความรู้ และการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐ ตามลำดับ โดยแบ่งแต่ละประเด็น ดังนี้

- ข้อเสนอแนะด้านความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนี้คือ ควรจัดอบรมการแปรรูปและการตลาดแก่เกษตรกร ศึกษาดูงานในพื้นที่ประสบความสำเร็จ ศึกษาวิจัยการป้องกันและกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช การวิจัยการป้องกันการเกิดเนื้อแ้วในมังคุด ใกล้เคียงกับ ภัคศจี คำกิ่ง. (2558) พบว่า ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตและการตลาดมังคุดคุณภาพ ได้แก่ ต้องการให้ภาครัฐจัดหาแรงงานในการเก็บเกี่ยวมังคุด ต้องการให้ภาครัฐควบคุมราคาปุ๋ยเคมีและสารเคมีให้ภาครัฐควบคุมราคากาการจ้างแรงงาน

- ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยแยกข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น เรียงตามลำดับ ดังนี้คือ ผลิตภัณฑ์ที่มีความเข้าใจง่ายและเข้าถึงง่าย มีแหล่งเรียนรู้ที่มีแปลงสาธิตต้นแบบเพื่อให้เกษตรกรได้ศึกษาเรียนรู้ ควรจัดให้มีการอบรมการผลิตมังคุดคุณภาพ แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ใกล้เคียงกับสุภารัตน์ ชูชัย. (2562) พบว่าเกษตรกรเสนอแนะให้มีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้ คำปรึกษา สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร ประชาสัมพันธ์และอำนวยความสะดวกในการขอรับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

- ข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ถือว่าเป็นข้อเสนอแนะอันดับ 1 โดยข้อเสนอแนะย่อยอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ประเด็น เรียงตามลำดับ ดังนี้คือ สนับสนุนการขอใบรับรองมาตรฐาน ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าผลผลิต โดยพัฒนาการแปรรูปและบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องชุดลอกพัฒนาแหล่งน้ำทางการเกษตร ควรส่งเสริมและสนับสนุนอย่างต่อเนื่องตลอดห่วงโซ่อุปทาน และหน่วยงานภาครัฐควรจัดหาแหล่งจำหน่ายที่แน่นอนให้เกษตรกร อาจจะเพราะเกษตรกรเห็นถึงความสำคัญของการสนับสนุน ทำให้เกษตรกรได้รับประโยชน์เพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร ใกล้เคียง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

กับวิภินดา ช้วนกุล. (2564) พบว่าข้อเสนอแนะให้หน่วยงานภาครัฐช่วยในการพยุงราคา และแก้ไขปัญหามังคุดล้นตลาด ซึ่งควรช่วยในการกระจายสินค้าไปยังจังหวัดอื่นที่ไม่ใช่ภาคใต้ซึ่งเป็นแหล่งผลิตมังคุดเหมือนกัน

4. ข้อเสนอแนะการผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกร

1) สถานการณ์การผลิตมังคุดคุณภาพของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในอำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา จากการสนทนากลุ่มตัวแทนเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่มังคุดในอำเภอกระบุรี

- การผลิตการปลูก และการดูแลรักษา (ต้นน้ำ) การปลูก เกษตรกรส่วนใหญ่พื้นที่ปลูกจะเป็นดินร่วน ระยะปลูก 8x8 เมตร มีการให้น้ำสม่ำเสมอ ใส่ปุ๋ยสูตร 15-5-20 ในการบำรุงต้น การชักนำการออกดอก และบำรุงผล มีการตัดแต่งกิ่งหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต ศัตรูมังคุดที่สำคัญคือเพลี้ยไฟ ส่วนใหญ่กำจัดโดยใช้สารเคมี การเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม เก็บระยะผลสายเลียด โดยใช้ไม้จิ้มฟันสาบ เพื่อป้องกันการกระแทก หลังการเก็บเกี่ยวขนย้ายโดยใช้ตะกร้าพลาสติก มีการคัดขนาดและคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานวิจัยและพัฒนาเกษตรเขต 8. (2562) กล่าวว่า ระยะปลูกที่แนะนำ คือ 8-9 x 8-9 เมตร เพลี้ยไฟนับเป็นศัตรูสำคัญที่มีผลกระทบในการส่งออกมังคุดเป็นอย่างมาก เก็บเกี่ยวผลมังคุดที่แก่พอเหมาะเมื่อผลเริ่มเป็นระยะสายเลียด คือ ผลที่มีสีเหลืองอ่อนปนสีเขียว มีจุดประสีชมพูกระจายอยู่ทั่วผล แนะนำให้เก็บเกี่ยวด้วยตะกร้อผ้าเพื่อป้องกันผลตกลงมากระแทกกับพื้นและรอยขีดข่วนที่ผิว

- ด้านการแปรรูปเพิ่มมูลค่าและมาตรฐานการรับรอง (กลางน้ำ) การรับรองมาตรฐาน ส่วนใหญ่เกษตรกรได้รับมาตรฐาน GAP การสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการแปรรูปผลผลิตมังคุด ใกล้เคียงกับภักดี คำกิ่ง. (2558) พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีการผลิตตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP

- ด้านตลาด (ปลายน้ำ) ส่วนใหญ่จำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง ใกล้เคียงกับวิภินดา ช้วนกุล. (2564) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายให้กับพ่อค้าแม่ค้าในท้องถิ่น โดยผู้รับซื้อเป็นผู้กำหนดราคา

- ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ด้านองค์ความรู้ ได้แก่ การจัดการมังคุดคุณภาพ การรวมกลุ่ม การแปรรูปผลผลิต การตรวจธาตุอาหารในดิน การทำปุ๋ยหมัก และด้านการตลาด ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต

2) ปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะการผลิตมังคุดคุณภาพ

- ด้านการผลิตการปลูกดูแลรักษา (ต้นน้ำ) ปัญหา ได้แก่ ขาดความรู้ ด้านการผลิตมังคุดคุณภาพ ด้านการจัดการศัตรูพืช ปัจจัยการผลิตราคาสูง เกษตรกรและแรงงานขาดทักษะในการทำงาน ใกล้เคียงกับอรุณชัย ตรีไวย. (2562) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านความรู้เรื่องการจัดการศัตรูและโรคมังคุด ความต้องการ ได้แก่ ความรู้ในการผลิตมังคุดคุณภาพ และปัจจัยการผลิต ใกล้เคียงกับสุภารัตน์ ชูชัย. (2562) พบว่า เกษตรกรต้องการความรู้เกี่ยวกับการผลิตมังคุดตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีระดับมากที่สุด ข้อเสนอแนะ คือ ศึกษางานด้านการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวและการคัดแยกเกรดในพื้นที่ประสบความสำเร็จ ศึกษาวิจัยการป้องกันและกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ใกล้เคียงกับสุภารัตน์ ชูชัย. (2562) พบว่าเกษตรกรเสนอแนะให้มีเจ้าหน้าที่ ให้ความรู้ คำปรึกษา

- ด้านการแปรรูปเพิ่มมูลค่า มาตรฐานรับรอง (กลางน้ำ) ปัญหา ได้แก่ ขาดความรู้ และขาดความพร้อมในด้านอุปกรณ์การแปรรูป ใกล้เคียงกับสุภารัตน์ ชูชัย. (2562) พบว่าเกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการบริหารจัดการที่ดี ความต้องการ ได้แก่ อุปกรณ์และความรู้ด้านการแปรรูป และตลาดจำหน่ายสินค้า ข้อเสนอแนะ ควรจัดอบรมการแปรรูปและการตลาดแก่เกษตรกร สนับสนุนการขอใบรับรองมาตรฐาน และส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าผลผลิตโดยพัฒนาการ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

แปรรูปและบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม ใกล้เคียงกับ สุภารัตน์ ชูชัย. (2562) พบว่าเกษตรกรเสนอแนะให้มีเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในการขอรับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

- การตลาด (ปลายน้ำ) **ปัญหา** ได้แก่ ความผันผวนของราคาผลผลิต ขาดความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มและขาดประสิทธิภาพการรวบรวมผลผลิต ใกล้เคียงกับสุภารัตน์ ชูชัย. (2562) พบว่าเกษตรกรไม่มีการจัดบันทึกข้อมูลการผลิตให้ปลอดภัยจากศัตรูพืช การจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ โดยมีสาเหตุ คือความยุ่งยากในการจัดการ **ความต้องการ** การประกันราคาผลผลิต และสร้างกลุ่มที่เข้มแข็ง เพื่อมีอำนาจในการต่อรองราคา **ข้อเสนอแนะ** หน่วยงานภาครัฐควรจัดหาแหล่งจำหน่ายที่แน่นอนให้เกษตรกร ควรมีการประกันราคาผลผลิต

- ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ **ปัญหา** ได้แก่ เข้าไม่ถึงข้อมูลข่าวสารหน่วยงาน การสนับสนุนไม่ต่อเนื่อง แตกต่างกับบอรุณชัย ตริไวย. (2562) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านความรู้เรื่องการจัดการศัตรูและโรคแมลง **ความต้องการ** แหล่งความรู้ที่เข้าถึงง่าย และความต่อเนื่องในการสนับสนุน ใกล้เคียงกับบอรุณชัย ตริไวย. (2562) พบว่าเกษตรกรต้องการให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจัดฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การสร้างแปลงสาธิต และการส่งเสริมเกษตรกรต้นแบบการผลิตแมลงศัตรูคุณภาพ **ข้อเสนอแนะ** ควรจัดให้มีการอบรมการผลิตแมลงศัตรูคุณภาพแก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง มีแหล่งเรียนรู้ที่มีแปลงสาธิตต้นแบบ และควรมีช่องทางสื่อสารสัมพันธ์ที่หลากหลาย เนื่องจากปัญหาขาดความต่อเนื่องในการสนับสนุนในด้านต่างๆ

5. สภาพแวดล้อมภายใน (จุดแข็ง จุดอ่อน) สภาพแวดล้อมภายนอก (โอกาส อุปสรรค) และแนวทางการส่งเสริมการผลิตแมลงศัตรูคุณภาพ

1) สภาพแวดล้อมภายใน (จุดแข็ง จุดอ่อน) สภาพแวดล้อมภายนอก (โอกาส อุปสรรค)

จุดแข็ง มีการรวมกลุ่ม ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP มีประสบการณ์ในการทำเกษตร ใกล้เคียงกับภักดี คำกิ่ง. (2558) พบว่าเกษตรกรทั้งหมดมีการผลิตตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP **จุดอ่อน** กลุ่มไม่มีความเข้มแข็งขาดเงินทุนและทักษะความรู้ การระบาดของแมลงศัตรูพืช ขาดแคลนแหล่งน้ำในช่วงหน้าแล้ง ใกล้เคียงกับ ผกามาศ คุ่มเคี่ยม. (2562) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ประสบปัญหาสภาพอากาศแห้งแล้ง แมลงศัตรูพืชมารบกวนแมลง เกิดเชื้อราในใบหรือผลของแมลง ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิตสูง **โอกาส** การสนับสนุนความรู้และปัจจัยการผลิตจากหน่วยงานต่าง ๆ มีเทคโนโลยีการสื่อสารหลากหลายช่องทาง **อุปสรรค** ความผันผวนของราคาสินค้า โดนกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง สภาพอากาศแปรปรวน ใกล้เคียงกับผกามาศ คุ่มเคี่ยม. (2562) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ประสบปัญหาสภาพอากาศ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

- 1) เกษตรกรควรมีการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการผลิตมังคุดคุณภาพที่ต่อเนื่องและทันสมัยอยู่เสมอ
- 2) เกษตรกรควรนำเทคโนโลยีการผลิตมังคุดคุณภาพมาปรับใช้กับแปลงของตนเอง
- 3) จากผลวิจัยพบว่ากลุ่มเกษตรกรไม่มีความเข้มแข็ง เกษตรกรควรมีบริหารจัดการกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง เพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองราคาผลผลิต

1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่

- 1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรมีการจัดอบรมอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าปัญหาที่สำคัญในด้านการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐคือปัญหาการส่งเสริมที่ไม่ต่อเนื่อง
- 2) จากผลการวิจัยวิเคราะห์ SWOT เพื่อกำหนดกลยุทธ์แนวทางการส่งเสริมมองเห็นถึงความสำคัญของการรวมกลุ่ม เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองราคาผลผลิต
- 3) จากผลการวิจัยข้างต้น มีความสำคัญในการผลิตมังคุดคุณภาพซึ่งการขาดแคลนแหล่งน้ำเป็นปัญหาของเกษตรกร เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนการกักเก็บน้ำ และพัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ช่วงหน้าแล้ง

1.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ควรมีนโยบายในการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนากลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด
- 2) ควรมีนโยบายสนับสนุนการเพิ่มมูลค่าผลผลิต เพื่อรองรับผลกระทบช่วงผลผลิตล้นตลาด
- 3) ควรมีนโยบายประกันราคาผลผลิตมังคุดคุณภาพ และมีมาตรการกำหนดราคามังคุดให้เหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ศึกษาวิจัยเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของการรวมกลุ่มเกษตรกร ข้อมูลด้านการตลาดของการรวมกลุ่มและไม่วรรณกลุ่ม เพื่อนำผลที่ได้ไปถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรเพื่อการตัดสินใจในการผลิตมังคุด
- 2.2 ศึกษาวิจัยแนวโน้มการผลิตและการตลาดในอนาคต เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมการผลิตมังคุด
- 2.3 ศึกษาวิจัยแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตมังคุดคุณภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มมูลค่าในช่วงผลผลิตล้นตลาด และเพิ่มราคาให้แก่ผลผลิต

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการเกษตร. (2551). *สถานการณ์การผลิตมังคุด และการส่งออก*. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.doa.go.th/plprotect/wp-content/uploads/Km/mangosteen.pdf>
- เกศรินทร์ จันทร์แก้ว. (2562). *ศักยภาพของเกษตรกรในการผลิตมังคุดคุณภาพในอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ผกามาศ คุ่มเคี่ยม. (2562). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผลิตมังคุดของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

- ภาคจี ดำกั้ง. (2558). การผลิตและการตลาดมังคุดคุณภาพของเกษตรกรอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- วัลลภา สามประดิษฐ์. (2562). การพัฒนาการผลิตมังคุดคุณภาพตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรในอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- วิกันตา ช่วยบุญกุล. (2564). การส่งเสริมการผลิตมังคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สุภารัตน์ ชูชัย. (2562). แนวทางการส่งเสริมการผลิตมังคุดตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรในอำเภท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สำนักงานเกษตรอำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา, (2566). แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ ปี2566 อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา
- สำนักงานวิจัยและพัฒนาเกษตรเขต 8. (2558). สถานการณ์การผลิตมังคุด. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.doa.go.th/oard8/wp-content/uploads/2019/08/km2.pdf>
- อรุณชัย ตรีไวย. (2562). การส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

